

ДОКЛАД

ОТНОСНО: Постъпили становища от органите на съдебната власт и професионалната общност по въпросите, обсъдени на заседанието на Пленума на ВСС на 13 март 2025 г., касаещи начините и способите за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

На 21 януари 2025 г. беше обнародван Законът за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 6/21.01.2025 г.), приет от 51-то Народно събрание на 15 януари 2025 г.

Съгласно § 17 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗСВ, в срок от 6 месеца от влизането в сила на промените в ЗСВ, Народното събрание и органите на съдебната власт започват процедура за нов избор на членове на Висшия съдебен съвет.

Организацията на прекия избор от страна на съдиите, прокурорите и следователите на представителите на професионалната квота във Висшия съдебен съвет е от съществено значение за укрепване независимостта на всеки магистрат, което пряко рефлектира върху стабилността и доброто функциониране на съдебната система като цяло.

Същевременно начинът на организиране на изборния процес дава отражение върху легитимността на самия орган и доверието в съдебната система.

Ето защо, на 13 март 2025 год. се проведе заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет, на което бяха обсъдени процедурите, начините и способите за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, както и вариантите за упражняване на вота от тяхна страна.

Несъмнено, изборът на преки представители на съдиите, прокурорите и следователите в кадровия орган, като израз на вътрешно демократичните принципи и защитата на институционалната независимост, следва да бъде организиран по начин, който гарантира равнопоставено и активно участие на професионалната общност.

Очертавайки вариантите за провеждане на изборния процес и отчитайки затрудненията, съпровождащи всеки един от тях, като безспорна беше възприета необходимостта от инициране на широка професионална дискусия чрез проучване мнението на цялата магистратска общност.

Водени от възприетото разбиране Съдийската колегия на ВСС (СК на ВСС) и Прокурорската колегия на ВСС (ПК на ВСС) проведоха заседания, в рамките на които бяха приети следните решения:

I . След проведено обсъждане, с решение на СК на ВСС по протокол 11/18.03.2025 г., беше утвърден проект на писмо до съдилищата и професионалната общност за изразяване на становища по въпросите, обсъдени на заседанието на Пленума на ВСС на 13 март 2025 г., със срок за отговори до 15 април 2025 г.

Въпросите, отправени с изпратеното писмо, са следните:

Въпрос 1: Какъв е предпочитаният от съдиите във Вашия съд способ за гласуване от предвидените такива в действащата редакция на ЗСВ?

- чрез хартиена бюлетина;
- **смесено** с хартиена бюлетина и електронно дистанционно гласуване *или* смесено с хартиена бюлетина и машинно гласуване.

Въпрос 2: Ако гласуването е само на хартия, считате ли че следва да се проведе централизирано само в София, като ВСС поема разходите за транспорт, престой (дневни) и нощувка или следва да се организират секции в страната (колко, къде и по какви критерии да бъдат определени)?

Въпрос 3: Считате ли, че следва да се усъвършенства действащата система за електронно гласуване или следва да се разработи и внедри изцяло нова система?

Въпрос 4: Има ли необходимост от законодателни промени, относими към преките избори на членове на ВСС от професионалната квота? — Формата на предизборната кампания на кандидатите и статута на членовете на ВСС (да се посочат на кратко конкретни предложения).

II. С решение по протокол № 10/19.03.2025 г. на ПК на ВСС е прието да се изпрати писмо до изпълняващия функциите „главен прокурор“ на Република България, до изпълняващия функциите „директор“ на Национална следствена служба, до административните ръководители на апелативните, окръжните, военните и районните прокуратури, до административния ръководител на Софийска градска прокуратура, до Асоциацията на прокурорите в България и до Камарата на следователите в България за изразяване на становище, в срок до 11 април 2025 г., по отношение на:

Въпрос 1: Използваните способи за гласуване при сега действащата уредба:

- чрез хартиени бюлетини;
- смесено – с хартиена бюлетина, електронно дистанционно гласуване и машинно гласуване.

Въпрос 2: Предложения за оптимизиране на изборния процес при гласуване с хартиена бюлетина или смесено гласуване – брой и място на избирателните секции при настоящия нормативен регламент (чл. 29з, ал. 2, изр. 2 от ЗСВ); провеждане на избори в гр. София или в избирателни секции, организирани в органите на съдебна власт в страната; усъвършенстване на системата за електронно дистанционно гласуване или разработване и внедряване на нова система.

Въпрос 3: Необходимост от законодателни промени, относими към преките избори на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота; формата на предизборната кампания на кандидатите и статута на членовете на Висшия съдебен съвет.

В отговор на изпратените писма и поставените в тях въпроси, бяха получени становища от органите на съдебната власт и съсловните организации на съдиите и следователите. След извършен анализ и систематизиране на постъпилата информация е изготвено следното обобщение:

I. Съдилища и съсловни организации.

Получени са отговори от 148 съдилища, както и от Асоциацията на българските административни съдии, Съюзът на съдиите и Българска съдийска асоциация.

От 32 съдилища не са постъпили становища.

По въпрос 1:

Видно от приложената към настоящото обобщение Таблица 1, преобладаващо предпочитаният от съдиите способ за гласуване е **„смесено с хартиена бюлетина и електронно дистанционно гласуване“**.

Това становище е подкрепено от 113 съдилища.

Някои съдилища са представили резултатите от гласуването по брой гласове на съдии, а не като общо решение, прието за съответния орган. За целите на обобщаването, в тези случаи е взет предвид способът, за който е гласувало мнозинството (*конкретните гласове са видни в приложената Таблица 1*).

Идентично са становищата на Българска съдийска асоциация и Асоциация на българските административни съдии, които също подкрепят **„смесено с хартиена бюлетина и електронно дистанционно гласуване“**.

Въпросите свързани с начина и способите за пряк избор на членове на ВСС от съдиите, прокурорите и следователите са обсъдени на заседание на Пленума на Върховния административен съд (ВАС), проведено на 26 март 2025 г. В резултат на състоялата се дискусия и видно от последвалото гласуване, за **хартиена бюлетина** са гласували 31 съдии, а за **смесено гласуване** са гласували 67 съдии. За **„смесено - хартиена бюлетина и електронно гласуване“** са гласували 78 съдии, а 20 съдии са гласували против този вариант. Съответно за **„смесено - хартиена бюлетина и машинно гласуване“** са гласували 19 съдии, а 77 съдии са против.

От Административен съд Разград уточняват, че ако все пак има основателни съмнения в годността на системата за достоверно отчитане на резултатите от гласуването, то да бъде чрез хартиена бюлетина, в избирателните секции по седалището на всеки окръжен съд.

В Районен съд Ихтиман всички опции за гласуване са получили равен брой гласове, а в Районен съд Димитровград тримата гласували съдии са гласували за трите възможни варианта.

„Смесено гласуване с хартиена бюлетина и машинно гласуване“ са предпочели три съдилища (Районен съд Велинград, Районен съд Дулово, Районен съд Севлиево – *с мнозинство*).

Вариант **„хартиени бюлетини“** е подкрепен от 25 съдилища. Този вариант е подкрепен и от Съюза на съдиите.

В допълнение към предвидените в писмото до съдилищата способности за гласуване, на места е направена конкретизация по отношение смесения способ, а Районен съд - Нова Загора подкрепя вариант **„смесено гласуване“** без да е конкретизирано за кой конкретно вид.

Административен съд Ловеч, Районен съд Гоце Делчев, Районен съд Кула, Районен съд Монтана, Районен съд Несебър като предпочитан способ за гласуване категорично заявяват **„Електронно дистанционно гласуване“**, сочейки го с оглед удобство и непрекъсване на работния процес. В рамките на предложенията по въпрос № 4, от Административен съд Хасково предлагат да бъде предвидено само електронно дистанционно гласуване.

Съдиите от Районен съд Велико Търново предпочитат гласуване с **„хартиена бюлетина или при възможност само машинно гласуване“**, а в становището си, от Административен съд Пазарджик предлагат при законодателни промени да се предвиди гласуване само с хартиени бюлетини.

По въпрос 2: „Ако гласуването е само на хартия, считате ли че следва да се проведе централизирано само в София, като ВСС поема разходите за транспорт, престой (дневни) и нощувка или следва да се организират секции в страната (колко, къде и по какви критерии да бъдат определени)?“

Както и в отговор на предходния въпрос, от някои органи са изпратени становища съдържащи брой гласове, подкрепящи различни варианти. В този случай, за целите на обобщението, е отчетен вариантът подкрепен от най-много съдии.

Ако гласуването е само на хартия, най-често срещаният отговор на този въпрос е то да се извършва **в секции в окръжните съдилища**.

По този начин са отговорили 88 съдилища, както и Българска съдийска асоциация и Асоциация на българските административни съдии. Този вариант е предпочитан и от още някои съдилища, които го предлагат като алтернативен вариант на секции по апелативно ниво („на окръжно или апелативно ниво - Районен съд Крумовград, Окръжен съд Кърджали например, Районен съд Нови пазар). Окръжен съд Кюстендил например предлагат секции по района на съответния апелативен съд, но ако решението е да се изградят по-голям брой секции – в рамките на съответните окръжни съдилища.

Извън горната бройка някои съдилища са посочили конкретен окръжен съд – напр. секции в Окръжен съд Велико Търново, в Окръжен съд Враца, в Окръжен съд Добрич, в Окръжен съд Стара Загора, в Окръжен съд Пловдив и др.

От Окръжен съд Велико Търново избират гласуване в секции във всеки окръжен съд, а в случай на затруднения е посочено такива да бъдат открити в апелативните съдилища. Районен съд Омуртаг са предложили организиране на секции в окръжните съдилища и централна избирателна комисия.

Някои от съдилищата предложили гласуване в избирателни секции в окръжните съдилища, са внесли допълнителни конкретики, както следва:

- В секционната комисия да участват представители на окръжния съд, районния съд и административния съд (Административен съд Плевен, Административен съд Сливен, Окръжен съд Перник);

- В секции в окръжните съдилища, където да гласуват всички съдии, вкл. административните (Районен съд Петрич). В съответната окръжна секция да могат да гласуват съдиите от района на съда (Районен съд Бяла Слатина, Окръжен съд Перник, Районен съд Козлодуй);

- В секции в окръжните съдилища, като всички окръжни и районни съдии от съдебния район на окръжния съд да гласуват в тези секции. Административните и апелативните съдии също може да гласуват в тези секции, а в секция на СГС да гласуват съдиите от ВКС и ВАС. В последната секция да се позиционира и Централната избирателна комисия (Окръжен съд Видин);

- В секции в окръжните съдилища, където да гласуват съдиите от съответните районен, окръжен, апелативен, военен и административен съд, като изрично се предвиди кой е съответния съд – по месторабота или по местоживеене (Административен съд Пловдив);

- В секции в окръжните съдилища, където да гласуват съдиите от всички районни съдилища от съответния съдебен район, както и от съдиите от съответния най-близък административен, апелативен и военен съд (Районен съд Разлог, Районен съд Сандански);

- В секции в окръжните съдилища (където да гласува и административния и районния съд), като се предвиди възможност за гласуване и на друго място, когато съдията е в отпуск или е командирован (Административен съд Пазарджик, Районен съд Пазарджик);

- В секции в окръжните съдилища, като в София могат да бъдат и повече (Административен съд София - област, Административен съд Силистра);

- В секции в окръжните съдилища без да се ограничава организирането на секцията от броя на магистратите (Районен съд Търговище).

Прави впечатление и друга тенденция при този вид гласуване – значителна част от предложенията (29 броя) са за провеждане на изборите в работен ден, като в голямата си част са за гласуване в два последователни работни дни, като някои от тези предложения са в отговор на въпрос 4.

Освен гласуване в секции в окръжните съдилища, от 14 съдилища са подкрепили варианта ако гласуването е само на хартия, то да се организира в секции **в апелативните съдилища**.

От Съюза на съдиите считат, че гласуването следва да бъде организирано съобразно действащата нормативна уредба, уточнявайки, че при законодателна инициатива за промяна, за подходящ критерий предлагат съответните апелативни райони.

Вариантът **„централизирано гласуване само в София”** е подкрепен от 17 съдилища. От Районен съд Видин равен брой съдии са гласували за централизирано гласуване в София (4 съдии) и за секции в страната (4 съдии)

Извън изброените варианти са постъпили и единични предложения като например: „гласуване в 28 секции организирани по области”, „в секции”, „в страната в административните центрове на всички областни градове”, „в секции в страната по съдебни райони”, „секции в страната”, „във всеки орган на съдебната власт”, „секции във всички съдилища”, „по място работа”, „не подкрепят гласуване само на хартия”. Има и съдилища, които не изразяват становище и/или нямат становище.

По въпрос 3: Относно въпросът дали следва да се усъвършенства действащата система за електронно гласуване или следва да се разработи и внедри изцяло нова система са постъпили следните становища:

За варианта да бъде **„усъвършенствана действащата електронна система”** са гласували 58 съдилища и мнозинства. За този вариант са гласували също Българска съдийска асоциация и Асоциация на българските административни съдии.

От Съюза на съдиите изтъкват, че възможността за усъвършенстване на действащата система е отречена от нейния разработчик, а към момента използването ѝ е практически невъзможно заради изтеклите срокове за поддръжка. Същевременно се сочи, че внедряването на нова система ще изисква удължаване на шестмесечния срок за започване на процедурата, тъй като оставащият срок е недостатъчен за провеждане на процедура за обществена поръчка.

Опцията **„внедряване на нова система”** са подкрепили 19 съдилища.

Съдилищата, които одобряват действащата система, както и тези които не подкрепят нито един от двата дискуссионни варианта (нито за усъвършенстване, нито за разработване на изцяло нова система) или заявяват, че системата не следва да се усъвършенства, но не сочат за внедряване на нова, са 18 броя.

Сред получените писма има значителен брой такива, в които се изтъква, че съдиите не притежават специални знания и експертиза и не са технически компетентни да изразят становище по този въпрос или че решението има управленски характер. Други са посочили, че не изразяват становище.

Интерес представляват някои направени предложения отнесени към всеки от посочените варианти. Така например, от Административен съд Пазарджик предлагат внедряването на нова система да се предвиди за следващи избори. Усъвършенстването на действащата система да се реализира посредством разработване на повече системи за контрол, предлагат от Административен съд Перник. Изискване при усъвършенстването на системата е поставено от Административен съд Хасково, които настояват при прилагането ѝ да не се събират и съхраняват идентификатори, номера и др. подобни, посредством които да е възможна последваща идентификация на гласувалия. От Районен съд Чирпан предлагат изцяло нова система, като по отношение на сорс кодовете – да се предвиди двоен механизъм за запазване на сигурността им, освен с парола.

В отговор на въпрос № 4, от Административен съд София – град са предложили системата за електронно гласуване да не позволява повече от едно гласуване от един IP адрес. По идентичен начин, от Районен съд Благоевград предлагат законодателна промяна, с която да се поставят критерии, на които да отговаря електронната система. Сходно становище, в отговор на въпроса за законодателни промени, е постъпило и от Съюза на съдиите, които предлагат законово регламентирани изисквания към системите за електронно и машинно гласуване.

Общото, което обединява повечето становища, е изразеното в тях желание при избора на вариант да се гарантира тайната на вота и правилното отчитане и създаването на технически гаранции, които да осигурят честността на електронния вот.

Въпрос 4: По отношение необходимостта от законодателни промени относими към преките избори на членове на ВСС от професионалната квота, формата на предизборната кампания на кандидатите и статута на членовете на ВСС са постъпили множество предложения. Без да са изчерпателно изброени (*в пълнота са отразени в Таблица 1*), най-често застъпените от тях са следните:

Ключово място заема предложението, което пряко кореспондира с най-масовия и предпочитан способ за гласуване – в секции в окръжните съдилища. С него се предлага изменение на разпоредбата на чл. 29з, ал. 2 ЗСВ, така че да отпадне посочения в закона брой съдии, с оглед гласуване организирано по места в окръжните съдилища, в което участват всички съдии от района на съответния окръжен съд (Административен съд Плевен). От Окръжен съд Враца, Районен съд Мездра, Окръжен съд Търговище, Районен съд Велико Търново и Районен съд Бяла Слатина също предлагат изменение на чл. 29з, ал. 2 ЗСВ като вместо една избирателна секция за всеки 500 съдии, да се предвиди организиране на избирателна секция към всеки окръжен съд и отпадне изискването за минимум 500 човека.

От Районен съд Габрово предлагат законодателна промяна в чл. 29а, ал. 5 от ЗСВ, така че свикването на Общи събрания на съдиите, прокурорите и следователите да може да се извършва и по искане на най-

малко 200 съдии, 150 прокурори или 50 следователи - при бездействие на останалите оправомощени за това органи. От там предлагат произнасянето по допустимостта на предложенията за кандидатури за членове на ВСС по чл. 29г, ал. 3 от ЗСВ да се възложи на Избирателните комисии на съдиите, прокурорите и следователите, вместо на съответните колегии на ВСС.

Относно статута на членовете на ВСС, органите, които подкрепят запазването му като постоянно действащ орган са 10 броя, в това число и Съюзът на съдиите. Съответно броят на органите, които считат, че членовете на бъдещия ВСС от професионалната квота не следва да се откъсват от преките си магистратски задължения и ВСС следва да стане непостоянно действащ са 30 броя, за което предлагат да бъдат инициирани законодателни промени. Органите, които считат, че статутът на ВСС трябва от постоянен да стане непостоянен са направили и други предложения в тази връзка, като например членовете да заседават на сесии и видеоконференция, а присъствено само при необходимост, както и да продължат да работят като магистрати с намалена натовареност.

Освен ВСС да не бъде постоянно действащ орган, е постъпило предложение да се предвиди възможност и за отзоваване на неговите членове. В случай, че ВСС остане постоянно действащ – да не делегира на други органи на съдебната власт свои задължения, които са му възложени, в частност атестационните комисии. Да се заложи представителство на квотен принцип за всеки апелативен район при прекия избор, т.е. да има поне по един представител от апелативните райони.

Любопитно е предложението на Апелативен съд Велико Търново, които предлагат ВСС да не е постоянно действащ и да няма избор на членове на ВСС, а те да са регламентирани по право. Това трябва да бъдат председателите на двете върховни съдилища, които са членове по право, председателите на петте апелативни съдилища, както и председателят на СГС, като най-голям окръжен съд в страната, председателят на СРС и един председател на административен съд, може би на София –град. Останалите членове на ВСС да се избират от Народното събрание. Аргумент за това предложение е, че това са административните ръководители на най-големите съдилища, които имат поглед върху работата на съдилищата и най-добре познават проблемите на всеки един район.

Значителен брой органи предлагат изменение в ЗСВ, така че на кандидатите за членове от професионалната квота да се осигури ползване на служебен платен отпуск за провеждане на предизборната кампания или да се предвиди допълнителен отпуск за кампанията, както и командировъчни разходи за пътни и нощувки на кандидатите.

От Окръжен съд Перник, Районен съд Перник, Окръжен съд Кърджали, Окръжен съд Пазарджик, Районен съд Пазарджик, Районен съд Панагюрище, Районен съд Стара Загора предлагат ако някой от членовете на ВСС подаде оставка или освободи заеманата длъжност на друго основание, на негово място да встъпва следващият в списъка на кандидатите, събрал най-много гласове. От Окръжен съд Кърджали

конкретизират, че нов избор следва да се проведе при липса на съгласие за встъпване.

Постъпили са и предложения засягащи квотите, като например да се увеличи професионалната квота, а парламентарната да се заличи или ако има парламентарна - тя да бъде от бивши съдии и прокурори (Районен съд Видин). Подобно е и становището на Окръжен съд Кюстендил (увеличение на броя на съдиите от професионалната квота, намаление на партийната). Районен съд Пещера предлага всички членове на СК на ВСС от професионалната квота да са само от професионалната квота и да се предприемат мерки за конституционни промени. Предложения касаящи квотите са направени и от Съюза на съдиите. Те се отнасят до ограничаване възможността действащи магистрати да бъдат избирани в т.нар. „парламентарна квота“ и настояват за повишаване прозрачността на избора на членове на ВСС от страна на Народното събрание чрез осветляване процеса по номиниране, възможност за предлагане от страна на останалите професионални общности и университетите, провеждане на открити процедури по изслушване на кандидатите с възможност да им бъдат отправяни въпроси. От Районен съд Стара Загора изразяват становище, че броят на съдиите във ВСС трябва да бъде по-голям.

Асоциацията на българските административни съдии считат за необходимо да има законодателни промени по отношение на определянето на избирателни секции, съответно на секционни избирателни комисии – (броя и начина на избиране на секционните избирателни комисии), а провеждането на изборите задължително трябва да бъде в работен ден от 8:00 до 20:00 часа.

Вероятно опитът от последните проведени избори през 2022 г. е провокирал значителния брой предложения за законодателни промени регламентиращи поредността на избора, а именно първо да се осъществи този от парламентарната квота. Сходство има предложението изборът на членовете от професионалната квота да се проведе паралелно с избора на членовете от парламентарната квота, а при невъзможност – първо да бъде осъществен този от парламентарната квота (Окръжен съд Пловдив). Темата е обсъждана и от Окръжен съд Сливен, които имат по-различна гледна точка. Те предлагат при проведен пряк избор от съответната професионална квота, избраните членове да встъпят на мястото на старите членове от професионалната квота, без да е необходимо тяхната дейност и встъпването им да е обвързано с избора на квотата на Народното събрание.

Сред често срещаните са предложенията, насочени към технологизация на изборния процес с цел неговото оптимизиране и повишаване на ефективността, прозрачността и сигурността му.

Сред тях, като примери могат да се изведат: изслушването на съдиите да се излъчва онлайн; кандидатите да представят онлайн концепциите си и отговарят на въпроси/кампания чрез лични срещи по места; да се осигури видеонаблюдение на провеждането на избора; всеки кандидат в подходяща електронна форма да се представи и изложи своите виждания в единна

електронна платформа и да бъдат организирани дебати между кандидатите за членове на ВСС; да се ограничи броя на събранията в периода на предизборната кампания чрез видеоконференция и предварителни видеообращения на кандидатите; предизборната кампания на кандидатите да бъде организирана с допустими средства и начини, които да позволяват достигане до най-широк кръг гласуващи; по отношение предизборната кампания, кандидатите предварително да заявят съдилищата, които ще посетят и да се изготви график, за да могат съдиите, които искат да се запознаят с концепциите им да организират работата си; срещи по апелативни райони с кандидатите, предавани чрез различни платформи като zoom; освен срещи по места и да се предвиди представяне в електронна платформа; писмено излагане на програмата на кандидатите и качването ѝ на сайта на ВСС - две седмици преди гласуването. Подобно предложение е направено и от Съюза на съдиите, които предлагат да бъде осигурена възможност от страна на ВСС за провеждане на дискусии между кандидатите и платформа за представяне на техните концепции извън предвиденото изслушване.

В заключение, следва да се направи разграничение между две групи отговори. От една страна – тези, с които се декларира липса на предложения или становища относно необходимостта от законодателни промени, и от друга – онези, с които изрично е заявено, че такива промени не са необходими. В първата категория попадат 29 съдилища, а във втората 25, включително Българска съдийска асоциация. Това различие е от значение при интерпретирането на институционалните нагласи към евентуалната промяна в нормативната уредба.

Макар и да не претендира за изчерпателност, настоящото изложение има за цел да обобщи най-често срещаните предложения отнасящи се до прекия избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите. Подробна систематизация на всички идентифицирани предложения се съдържа в Таблица 1, като настоящият преглед служи за очертаване на общите тенденции и нагласи на професионалната общност по темата.

II. Прокуратури, НСлС, следствие и Камара на следователите в България

В отговор на изпратените писма са получени отговори от г-н Борислав Сарафов, и.ф. главен прокурор на Република България, Национална следствена служба, Окръжна прокуратура София, Районна прокуратура Елин Пелин, Районна прокуратура Благоевград, Районна прокуратура Кюстендил, Окръжна прокуратура Пловдив, Апелативна прокуратура Варна, Окръжна прокуратура Разград, Районна прокуратура Бургас, Военно-окръжна прокуратура Пловдив, както и от Камарата на следователите в България.

С писмо с вх. № ВСС-6430/07.04.2025 г. г-н Борислав Сарафов, и.ф. главен прокурор на Република България, информира, че предоставената от него информация е обобщена и представлява единна позиция от името на

Прокуратурата на Република България относно начина и способа на гласуване за пряк избор на членове на ВСС.

В полученото от Окръжна прокуратура София писмо, с вх. № 6430/111.04.2025 г., също се съдържат някои обобщени отговори, а именно от Следствен отдел в Окръжна прокуратура София, Районна прокуратура Ботевград и Районна прокуратура Костинброд.

Въпрос 1: Относно използваните способи за гласуване при сега действащата уредба (чрез хартиени бюлетини или смесено – с хартиена бюлетина, електронно дистанционно гласуване и машинно гласуване), от получените отговори предпочитан е смесеният способ – **чрез хартиена бюлетина, електронно дистанционно и машинно.**

Това е вариантът изведен на база извършеното обобщение в писмото на и.ф. главният прокурор, както и съдържащ се в отговорите на Следствен отдел в Окръжна прокуратура София, Районна прокуратура Ботевград, Районна прокуратура Елин Пелин, Районна прокуратура Костинброд, Районна прокуратура Кюстендил, Окръжна прокуратура Пловдив, Окръжна прокуратура Разград, Районна прокуратура Бургас, Военно-окръжна прокуратура Пловдив.

Предложението на НСлС по този въпрос е гласуването да се проведе **чрез хартиена бюлетина**, по образец утвърден от ВСС. С **хартиени бюлетини** предлагат да се гласува и от Окръжна прокуратура София, както и от Районна прокуратура Благоевград. Същевременно, в писмото си Апелативна прокуратура Варна излагат, че част от прокурорите подкрепят гласуването с хартиена бюлетина, друга част – смесено такова.

Въпрос 2: При гласуване с хартиена бюлетина или смесено гласуване, в обобщеното писмо на и.ф. главният прокурор е предложен вариантът за **централизирано гласуване в гр. София.**

Икономически най-обосновано е Общото събрание и гласуването да се проведат в един ден и на едно място, **в една избирателна секция в град София**, според НСлС.

Вариантът гласуването да се проведе в изборни секции, разкрити в ОСВ (**например в апелативните центрове**) е подкрепен от Окръжна прокуратура София и Районна прокуратура Костинброд. От Следствен отдел в Окръжна прокуратура София също предлагат гласуването да се проведе в изборни секции, разкрити в ОСВ (**например в апелативните или окръжните центрове**), като при гласуване с хартиени бюлетини да се създаде една централна избирателна комисия, която да обяви резултата.

Да се гласува в секции, разположени във всеки областен град, е предложено от Районна прокуратура Благоевград.

Провеждането на изборите **в секции в окръжните прокуратури**, се подкрепя от Окръжна прокуратура Пловдив. От Апелативна прокуратура Варна също предпочитат провеждане на изборите в избирателни секции, организирани в окръжните райони и подкрепят възможност за откриване на секции във всяка окръжна прокуратура. Гласуване в секции в окръжните прокуратури е посочено и от Районна прокуратура Бургас, но

като вариант единствено при невъзможност за усъвършенстване на дистанционното гласуване.

Камарата на следователите в България са посочили, че една изборна секция с хартиена бюлетина е напълно достатъчна според броя на заетите щатни бройки (под 500).

Сред често срещаните предложения е това за провеждане на изборите в работен ден.

Въпрос 3: Относно системата за електронно дистанционно гласуване и дали тя да бъде усъвършенствана или да бъде разработена изцяло нова, в писмото на и.ф. главният прокурор е подкрепен вариантът за усъвършенстване на системата за електронно дистанционно гласуване, с оглед подобряване сигурността ѝ, за целите на гарантиране достоверността на вота и запазване на неговата анонимност.

От НСлС изтъкват, че е необходимо надграждане и сертифициране на системата. Същевременно сочат, че преценката дали е нужно усъвършенстването ѝ или разработването и внедряването на нова система следва да бъде извършена от специалисти в областта на информационните технологии и киберсигурност и размера на финансовите средства. Различен отговор е посочен от Районна прокуратура Елин Пелин, които намират системата за удачно разработена и те не са срещали трудности с нея.

Военно-окръжна прокуратура Пловдив застъпват становище, че трябва да бъде разработена и внедрена нова система за електронно дистанционно гласуване. От Камара на следователите в България поддържат същото виждане, но под условие стартирането на изработката на изцяло новата система за гласуване да започне при вече избран нов състав на ВСС.

Въпрос 4: Относно необходимостта от законодателни промени, относими към преките избори на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота, формата на предизборната кампания на кандидатите и статута на членовете на Висшия съдебен съвет, са получени следните становища:

Видно от писмото на и.ф. главния прокурор повечето прокуратури не са взели отношение, а направили го, в по-голямата си част считат, че не се налага извършването на законодателни промени. Подобно е и изразеното от Военно-окръжна прокуратура Пловдив становище.

Становището ВСС да остане постоянно действащ орган е подкрепено от НСлС, за разлика от това на Камарата на следователите, които считат, че членовете следва да останат магистрати.

От НСлС предлагат връщане на т.н. „кариерни бонуси“ за членовете на ВСС след приключване на мандата им. Това предложение е подкрепено и от Военно-окръжна прокуратура Пловдив.

Във връзка с провеждането на предизборната кампания, от НСлС отправят предложение за организиране на предизборни срещи лично и посредством видеоконференции, а от Камара на следователите в България

предлагат стартиране на изборна седмица. От там са направени и други предложения във връзка с кампанията, като:

Кандидатът предварително да заяви и посещава ОСВ за запознаване с концепцията и получаване на въпроси. В началото на изборната седмица той получава въпроси, становища и запитвания от организации, сдружения, магистрати и др. заинтересовани лица, като отговорите се публикуват на интернет страницата на ВСС минимум 24 часа преди Общото събрание. Последното да бъде в края на изборната седмица (събота), на което се конструират изборните секции и избирателната комисия, и изслушване на кандидатите – с подходяща интернет платформа, съответно изборите се провеждат на следващия ден (неделя) и гласуването е в часовия диапазон както до сега. От Окръжна прокуратура Пловдив предлагат обезпечението на гласуването да бъде осигурено от служители.

Апелативна прокуратура Варна предлага провеждане на предварителен вот в района на всяка апелативна прокуратура, както и да бъде осигурена възможност за отправяне на дистанционна форма на въпроси и даване на отговори по тях, преди провеждане на среща с избирателите.

Камарата на следователите отново акцентира за отпадане на ангажирането на магистратите в почивните дни – онлайн Общо събрание в петък, ден за размисъл в събота и гласуване в неделя. На следващо място предлагат в избирателните списъци да се добавят и съответните длъжности на младши магистрати, които също имат право да гласуват (предложение, направено и от съдиите).

Прекият избор на членове на ВСС от професионалната квота да бъде провеждан единствено след като Народното събрание проведе избор на членове от парламентарната, т.нар. обществена квота, е предложение, което беше издигнато и от не малко на брой съдилища, а тук е направено от Камара на следователите в България.

Предложението кандидатите да ползват платен годишен отпуск в деня на предизборните срещи, което беше подкрепено и от значителен брой съдилища, е направено и от НСлС.

В писмото на Камарата на следователите се съдържат и други, допълнителни предложения, не относими към прекия избор на членове на ВСС, но имащи значение за функционирането на органите, а именно уеднаквяване на режима на командироване и отпадне становище от КАК-ПК при командироване на прокурори и следователи.

В заключение, активното участие на професионалната общност в обсъждане механизма на изборите и събирането на становища от нея, не само че гарантира допълнителна легитимност на изборния процес, но и води до ангажираност на магистратите в него. Обобщаването и анализът на получените становища представлява важен инструмент за формиране на обосновани и съобразени с обществения интерес предложения за законодателни промени.

Ето защо, на база получените становища е възможно да бъдат аргументирани предложения за изменение на действащата нормативна уредба, така че тя да може в пълна степен да отговори на обществените очаквания. Предоставянето на постъпилите писма от органите на съдебната власт и техните професионални организации на министъра на правосъдието, който е носител на законодателна инициатива, кореспондира с принципите на публичност и прозрачност и следва да се разглежда като форма на активно институционално взаимодействие.